

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

170. An per privilegium Bullae dispensatus in esu carnum, censeatur dispensatus ad ieiunandum? Et notatur, quod quando per Bullam quis dispensatus est, ut comedat carnes, & lacticinia, possit simul ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

licetum sit apud nos in diebus ieiuniorum larido, & sagimine, ratione inueteratæ consuetudinis: & hoc etiam licitum erit aduenis, & peregrinis. Vnde Nauar. in sum. 2. 3. n. 120. Couar. l. 4. var. cap. 20. n. 8. & Henriquez l. 5. de Missa, cap. 1. 5. num. 2. docent, Lusitanum transuentem per Castellam posse edere Sabbatho intermina animalium, quamvis in Lusitania id sibi non licet.

6. Quod verò vsus sagiminis sit licitus in hoc Regno, non solum ratione consuetudinis, vt probatum est; sed etiam ex autoritate multorum DD. patet: nam non ignobiles Authores probabiliter docent, quòd in illis diebus, quibus ex aliquo priuilegio licet comedere oua, caseum, & cætera lacticia, liceat etiam comedere laridum, & sagimen. Ita affirmat Gloss. in conedere laridum, & sagim. Abbas in cap. consilii. de iudic. Hostien. in sum. rubr. de obseruat. ieiunior. Syluest. verb. ieiun. q. 5. num. 16. Angelus eodem verb. Syluest. in Tabiena eodem verb. §. 7. Bertachinus, Auiles, & alij, apud Henriquez in sum. l. 7. cap. 1. 3. num. 11. in gloss. littera H. vbi etiam asserit ita respondisse aliquos Archiepiscopos Hispaniæ, qui de hac re consulti fuerunt: & ex neotericis Societatis Iesv docet hanc sententiam nouissimè Fagundes de Præcept. Eccl. tr. 4. l. 1. c. 1. n. 20. & ante illum Grassius in dec. part. 1. l. 2. c. 37. n. 11. Azorius p. 1. l. 7. c. 10. q. 18. Vide etiam Layman. in Theol. mor. l. 4. tr. 8. c. 1. num. 5. Et ratio est: quia pinguedo non est caro, vt probat Aristot. 2. de generat. finito enim naturali augmento augetur pinguedo. Scio, contrariam sententiam probabilem docere Villalobos in summa, part. 1. tr. act. 2. 3. dub. 8. n. 16. Filliucium tom. 2. tr. 2. 7. part. 2. c. 3. n. 61. & alios. Sed pro nostra sententia, vt visum est, non desunt patroni: & idè, vt probatum est, satis constat, vsum sagiminis in hoc Regno iustificari ex consuetudine, vt dicebamus, & ex DD. autoritate.

RESOL. CLXVII.

An Bulla Cruciatæ det priuilegium illam sumentibus, vt in ieiuniis alicuius Iubilæi possint edere lacticia? Et an ubi non adest consuetudo non abstinendi à lacticiis extra Quadragesimam, possint fieri ieiunia Iubilæi edendo lacticia etiam absque Bulla Cruciatæ? Idem est dicendum de ieiuniis ex voto, vel ex penitentia à Confessario iniuncta prouenientibus. Et docetur non solum de iure, sed neque de consuetudine interdicti in die ieiunij lacticia extra Quadragesimam. Ex p. 1. tract. 11. Ref. 3.

§. 1. Negatiuè respondet Nauarrus l. 3. de obseruat. ieiun. cons. 4. vel 5. in 2. editione, cum Iacobo de Gratia in dec. tom. 1. part. 1. l. 2. c. 37. n. 60. Et idem asserit in ieiuniis ex voto, vel ex penitentia à Confessario iniuncta prouenientibus. 2. Sed affirmatiuam sententiam sustinendam esse patet: & præter Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez in summa, tom. 1. l. 4. c. 11. num. 49. docet hanc sententiam Nugnus in 3. p. tom. 2. tract. de Bull. Cruc. §. 8. dub. 5. Fernandez in examine Theol. moral. part. 3. cap. 9. §. 5. num. 1. Leone de Iubil. Vega in summa, tom. 1. c. 14. cas. 1. p. 2. quest. 1. sect. 3. num. 151. Portel: in addit. ad dubia reg. verb. ieiun. num. 7. Villalobos in summa, tom. 1. tr. 2. 7. part. 2. c. 3. num. 59. qui bene addit, supradicta ieiunia Iubilæi, vbi non adest consuetudo abstinendi à lacticiis, extra Quadragesimam, posse fieri edendo illa, etiam absque Bulla Cruciatæ: quod etiam docuerat Villalobos, vbi supra, & tract. 2. 3. dub. 8. num. 12. & Henriquez lib. 7. cap. 11. numero 4. & in Glossa, littera K, & capite 13. num. 13. quia iure communi non prohibentur oua per an. tom. IV.

num, nisi esset consuetudo quadraginta annorum præscripta.

3. Sed Sancius in Selectis, disp. 4. num. 19. Sanchez in summa, vbi supra, tom. 1. l. 4. cap. 11. num. 52. quem postea sequutus est Portel. in addit. ad dubia reg. verb. ieiunium, n. 7. putant, non solum de iure, sed neque de consuetudine interdicti in die ieiunij, lacticia extra Quadragesimam? Sed, quicquid sit de hoc, certum est, quòd ex priuilegio Bullæ impleri possunt ieiunia Iubilæi cum esu lacticianorum. Et ratio est: quia Iubilæus non requirit strictius ieiunium, quam est ieiunium Quadragesimæ: sed ieiunium Quadragesimæ impletur in nostro casu cum esu lacticianorum: ergo, &c.

Sup. hoc in Resol. not. præterea, §. 1. ad medietatem, & in tr. 6. Ref. 50. §. vlt. & in Resol. §. 1. §. 2. & in Ref. 55. cursum ad lin. 5. & in Resol. 56. §. Sed & in Ref. 58.

RESOL. CLXVIII.

An licitum sit in ieiuniis Iubilæi, voti, & impositis poenitentia, comedere oua, & lacticia cum Bulla Cruciatæ? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 17.

§. 1. Quidquid aliqui contradicant, (vt adnotauimus in tract. de Bulla Cruciatæ,) respondeo affirmatiuè: & præter DD. quos ibi citauimus, docet hanc sententiam Molfesius in sum. tom. 1. tract. 10. c. 4. n. 28. Alphonsi de Leone tr. de Iubil. q. 14. sect. 1. n. 142. Et ratio est: quia, dum contrarium non constat de mente Summi Pontificis, vouentes in voto, & Confessarij in penitentia iniuncta, semper præsumuntur se conformare, vt in aliis ieiuniis Ecclesiasticis efficitur: sed in aliis ieiuniis ab Ecclesia indictis licitum est cum Bulla comedere lacticia: ergo licitum erit et in ieiunio Iubilæi, voti, & penitentia: quidquid, vt dixi, in contrarium sentiant Nauarrus, & Grassius.

Sup. omnibus cõtenis in hac Ref. in Ref. præterita, & pro parte in aliis eius primæ & secundæ annor. & sup. in §. vlt. Ref. 165.

RESOL. CLXIX.

An Regulares, & Presbyteri saculares sumendo Bullam possint diebus Dominicis Quadragesimæ vti lacticiis? Ex p. 1. tr. 11. Ref. 5.

§. 1. Negatiuè respondendum videtur, cum Henriquez l. 7. c. 13. num. 10. Vegha in summa, tom. 1. c. 14. cas. 29. qui citat Angles, & Lopez. Idem etiam docet Ortiz in summa, c. 19. n. 8. Et ita respondisse Summum Pontificem interrogatum de hoc à quodam Commissario Cruciatæ testatur Rodriguez. Et ratio est: quia per Bullam prohibetur, ne supradicti possint vti lacticiis in diebus quadragesimalibus: sed dies Dominici sunt dies quadragesimales: ergo, &c.

Sup. hoc inf. in tr. 6. Ref. 58. §. vlt. & sup. in Ref. 7. §. Quod autem, & absque Bulla in dicto casu ibid. §. Notandum, ad lin.

2. Hæc opinio est probabilis: sed contrariam etiam probabilem esse iudico, & in praxi tutam, vt notauit Nugnus in 3. part. tom. 2. tract. de Bulla Cruciatæ, §. 8. dub. 5. Villalobos in summa, tom. 1. tract. 27. claus. 5. num. 11. Fernandez in examine Theolog. moral. part. 3. cap. 9. §. 5. numero 5. Llamas in summa, part. 3. cap. 5. §. 26. cum aliis. Et ratio est: quia secundum ius commune dies Dominici non appellantur dies quadragesimales. Vide Cordubam in sum. cas. 168. & Palatium in 4. dist. 15. disput. 8. Ad responsonem verò Summi Pontificis respondetur, de illa authenticè non constare.

RESOL. CLXX.

An per priuilegium Bullæ dispensatus in esu carnis, censetur dispensatus ad ieiunandum? Et notatur, quod quando per Bullam quis dispensatus est, vt comedat carnes, & lacticia, possit simul comedere pisces.

M 2 §. 1. Prima

Prima opinio negat Ita Iacobus de Graffels in *decis. part. 1. lib. 2. c. 37. n. 8.* cum Medina, Pedraza, & alijs. Et ratio est: quia necessitas, & iusta causa, quae excusant ab integro ieiunio, non excusant ab omni parte illius: Praeceptum enim Ecclesiae, licet in totum seruari non possit, in parte, quae seruari potest, seruandum est *ex cap. cum dilecti, & ibi glossa, & DD. de dolo, & contrum.*

2. Secunda opinio affirmat: & illam docet Caietanus in *2. 2. q. 147. art. 8.* Llamas in *sum. p. 3. c. 5. §. 2. 6.* Henriquez *lib. 7. c. 13. n. 12.* Filiucius *tom. 2. tract. 27. part. 2. c. 3. num. 52.* Azorius *part. 1. lib. 7. c. 10. quest. 3.* Toletus *lib. 6. cap. 3. num. 4.* cum alijs. Et ratio est: quia abstinentia ab esu carnis est de substantia ieiunij, ergo, qui ex privilegio Bullae dispensatus est quoad comestionem carnis, eo ipso dispensatus videtur in praeecepto ieiunij.

3. Tertia opinio distinguit: vel enim dispensatus ad esum carnis, edat carnes, quia pisces nocere saluti solent; vel ut vires amissas recuperet, priori modo dispensatus tenetur ad ieiunandum, altero vero minime, & ideo pluries edere potest: & ita docet Cenedo in *suis 99. canonicis q. 40. n. 6.* Fernandez in *exam. Theol. mor. p. 3. c. 9. §. 5. n. 3.* Bonacina *de legib. disp. 10. quest. 1. punct. 2. num. 3.* Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 4. cap. 14. num. 168.* Lessius *de iustit. lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 45.* & alij.

4. Omnes istae tres opiniones sunt probabiles; sed secunda videtur mihi probabilior. Notandum est etiam, quod quando per Bullam quis dispensatus est, ut comedat carnes, & lacticia, potest simul comedere pisces. Ita Reginaldus, Filiucius, Fernandez, *vbi supra*, Nugnus in *3. p. tom. 2. tract. de Bulla, §. 8. dub. 4. sect. 6.* Acolta in *explic. Bull. q. 80.* quidquid in contrarium asserat Nauarrus, quia hoc sine peccato fieri aliquando potest; vt si vnà cum carnibus non nocent; parum piscibus comedendo facultas appetitiua excitetur; vel dato, quod contra temperantiam peccetur, non tamen ieiunium frangitur, à quo ex iusta causa dispensatio largita fuit. Et ita etiam docet Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 3. dubitat. 8. numero 10.* qui citat Azorium, & respondet ad argumentum Nauarri.

RESOL. CLXXI.

De privilegio Bullae Cruciatæ edendi carnes ex licentia cuiusque Medici.

Et an hoc privilegium deseruiat, quando causa est dubia?

Et qui habet experientiam antiquam sibi esse nocivum, carnibus non uti in Quadragesima, an teneatur in futuris Quadragesimis abstinere se à carnibus ad experiendum, an nocuum exoriatur?

Et qui ex iusta causa in Quadragesima comedunt carnes, an peccent contra temperantiam naturalem, si ad excitandum appetitum parum piscati sumant?

Et an in tali casu incurrant in excommunicationem, latam in aliquibus Diocesis contra comedentes piscatum, & carnes in Quadragesima? Ex part. 3. tr. 5. & Mis. 1. Ref. 70.

Pro hac doctr. ex causa dubia, quavis absque Cruciatæ inf. in tr. 6. lege doct. Ref. 73. & aliam Ref. & §. eius not.

Aliqui putant hoc privilegium deseruiere, quando causa est dubia; & se fundant in doctrina Lessij *lib. 4. cap. 4. cap. 2. dub. 6. n. 41.* Vegæ in *sum. part. 1. cap. 14. cap. 36.* Armillæ *ver. ieiunium, n. 6.* Syluestri *eadem verb. num. 20.* Filiucij *tom. 2. tr. 27. c. 6. n. 128.* & aliorum.

2. Sed contrariam asserit Sancius in *selectis, cap. 51. num. 9.* nam cum dicti Auctores fateantur existente causa manifesta non egere ieiunantem dispensatio-

ne; eodem modo dubia causa existente, opus non erit dispensatione, cum idem ius habeat aliquis ad fugiendum damnum certum venturum, atque illud de quo rationabiliter dubitatur exoriturum; sicut quod probabilius dubitat, quod in extremam necessitatem deveniet, si extremè indigenti subueniat, non tenebitur subuenire. Dices, in hoc casu ius dubium vincit ius certum, sed hoc est absurdum; ergo, &c. Respondet Sancius, quod quamvis praeeptum abstinentiæ à carnibus sit certum, & in possessione obligandi. At tamen etiam ius ad conservandam vitam in homine certum est, & antiquius, & antiquior etiam est possessio in illo ad conservandam suam vitam, & à strictiore iure orta. Nam in homine non solum est ius certum ad certò conservandam vitam, sed etiam est illi ius certum ad non exponendam vitam periculo dubio eam amittendi, & quamvis dubium sit homini, an ex abstinentia à carnibus sit detrimentum passurus in salute, non est tamen illi dubium, quod ius habeat certum non se committendi tali dubio. Quando igitur virtute Bullae Cruciatæ conceditur facultas edendi carnes ex licentia vtriusque medici; non intelligitur quando causa est manifesta, quod nocet saluti abstinentia; nec quando dubitatur prudenter quod nocerit, sed quando causa est solum sufficiens ad petendam dispensationem, non tamen ad comedendum carnes absque illa. Vnde sit, Doctores dicentes tunc recurrendum esse ad superiorem ad petendam dispensationem in ieiunio, vel in esu carnis, quando causa est dubia, non intelligendos esse id asserere, quod fuerit dubium, magnum nocuum exoriturum ex obseruatione ieiunij; nam tunc necessaria non videtur dispensatio, vt probatum est, sed quando dubitaretur aliquale nocuum promanaturum, quod quamvis actu existeret, obligatio ieiunij vel abstinentia à carnibus non cessaret, cum leges positivæ cum aliquo labore obligent, & detrimento; illa tamen causa dubia obiecta Pontifici sufficiens esset ad imperandam dispensationem. Hæc omnia Sancius, quæ apud alios non inuenies.

3. Notandum est tamen hæc obiter, quod qui habet experientiam antiquam, sibi esse nocivum, carnibus non uti in Quadragesima, non tenetur in futuris Quadragesimis abstinere à carnibus ad experiendum, an nocuum exoriatur; quia aliàs nunquam licitum esset carnibus uti ob præseruationem; nisi maxime dubitetur causam nocuum cessasse. Ita Ioannes de la Cruz in *director. conscientia, p. 1. pr. 3. art. 4. dub. 9. concl. 4.* Sancius *vbi supra, n. 23.* & alij.

4. Nota etiam, quod ex iusta causa in quadragesima comedentes carnes, nec peccant contra temperantiam naturalem, si ad excitandum appetitum parum piscati sumant. Nec in tali casu incurunt in excommunicationem latam in aliquibus diocesis contra comedentes piscatum, & carnes in Quadragesima. Et potest sumi in magna quantitate cum carne, quia ex esu illius non laeditur salus. Ita Sancius loco citato *num. 21.*

RESOL. CLXXII.

Senator Civitatis emebat salmam frumenti ad tarenos v. g. 30. sed assererat illam emisse ad tarenos 36. quævis, an possit vti Bulla Compositionis, cum illud frumentum illo cariori pretio emisset civis in pane edendo, qui modo ignoratur, quinam sint?

Et pro praxi huius difficultatis alia similes etiam explicantur circa hoc passim contingentes, & tota doctrina est valde notanda, & menti tenenda à Confessariis pro piscatoribus, dulciatoribus, campanibus, tabernariis, & similibus.